

Vlaams
Parlement

vergadering **C131**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 26 maart 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de screening van individuele dienstverleningsovereenkomsten (IDO's) in het kader van de omschakeling naar woon- en leefkosten – 913 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de middelen voor de diensten ondersteuningsplan – 919 (2018-2019)	4
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitkering van winsten in woonzorgcentra – 926 (2018-2019)	10
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, en aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over participatietoelagen voor Brusselse kinderen in het Nederlandstalig onderwijs – 929 (2018-2019)	15
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de richtlijn met praktijkadviezen ter preventie van suïcide bij ouderen – 946 (2018-2019)	18

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de screening van individuele dienstverleningsovereenkomsten (IDO's) in het kader van de omschakeling naar woon- en leefkosten – 913 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: Mevrouw Van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, tijdens de gedachtewisseling met het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) in de Commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van 19 februari 2019 werd aangegeven dat het VAPH drie individuele dienstverleningsovereenkomsten (IDO's) per vergunde zorgaanbieder heeft aangevraagd. Er werd aangegeven dat nog maar een aantal vergunde zorgaanbieders een omslag naar woon- en leefkosten aan het maken zijn, terwijl er daarvoor nu toch voldoende tijd is. 1 januari 2021 is immers de datum waarop elke vergunde zorgaanbieder omgeschakeld moet zijn.

Verder werd toen ook nog het volgende gezegd: "Waar we ook eens over moeten nadenken bij die IDO's, is of er toch geen soort modeldocument moet komen als bijlage bij de regelgeving, waarin een aantal minimale bepalingen worden uitgeklaard en verduidelijkt. Dat modeldocument kan dan gebruikt worden om een individuele dienstverleningsovereenkomst op te maken, zodat de interpretaties, de onduidelijkheden, de bijlagen, de tussenversies en de voetnoten verminderen."

Hoeveel zorgaanbieders hebben nu al de omslag gemaakt naar die woon- en leefkosten en hoeveel moeten dit nog doen?

Welke maatregelen zult u nog voorzien om te verzekeren dat de vergunde zorgaanbieders allemaal omgeschakeld zullen zijn tegen 2021?

Zal het modeldocument moeten helpen in de gemakkelijkere en snellere omschakeling naar woon- en leefkosten? Tegen wanneer wordt dit modeldocument gepland om beschikbaar te zijn?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, Van der Vloet, het VAPH heeft van 179 vergunde zorgaanbieders informatie ontvangen. Daarvan waren er al 38 overgestapt naar het systeem van woon- en leefkosten.

In de regelgeving is voorzien dat het VAPH in het tweede semester van 2019 nagaat welke vergunde zorgaanbieders op 31 december 2018 niet zijn overgestapt naar het systeem van woon- en leefkosten. Deze zorgaanbieders dienen tegen 31 december 2019 een plan van aanpak voor te leggen om aan te geven hoe ze tegen 2021 de overstap zullen maken. Het VAPH zal die regelgeving toepassen.

Tijdens de gedachtewisseling werd inderdaad aangegeven dat we over zo'n modeldocument moeten nadenken. Die discussie zal verder opgenomen worden binnen de taskforce persoonsvolgende financiering. Er is hierover nog geen beslissing genomen en aangezien dit een regelgevend initiatief vergt, zal dit deze legislatuur niet meer ten uitvoer gebracht kunnen worden.

De discussie over de vorm en de inhoud van een dergelijke overeenkomst kan faciliterend werken voor de overstap naar het systeem van woon- en leefkosten, maar het VAPH verwees er in deze discussie vooral naar dat heel wat IDO's

onduidelijk en verwarrend zijn voor personen met een handicap en hun familie. Het ging niet louter over mogelijke randvoorwaarden voor het invoeren van woon- en leefkosten.

Het VAPH is dus zeker bereid om een regelgevend initiatief te nemen, maar daar is nog geen consensus over binnen het raadgevend comité.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, bedankt voor het duidelijke antwoord. Ik ben blij dat we nog altijd spreken over 2021, omdat ik op de werkvloer ook merk dat er nog onduidelijkheid is en dat er zelfs een mogelijkheid bestond dat de deadline vervroegd werd. Toevallig heb ik ook nog met ouders uit een gebruikersraad gesproken en die wisten niet of ze nu nog snel moesten overschakelen of niet. Ik hoor u heel duidelijk zeggen dat de deadline nog steeds 2021 is en ik denk dat dat het beste is, opdat de nieuwe en oude bewoners op eenzelfde manier behandeld zouden worden. Hopelijk kunnen we dit in de toekomst verder opvolgen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, elk nadeel heeft een voordeel. Dat er een regelgevend initiatief nodig is en er daarover binnen het raadgevend comité nog geen consensus is, laat ons toe om eens heel goed te kijken naar de impact van die omschakeling op de meest preciaire groep mensen met een beperking, met name zij die in armoede leven of erin dreigen te belanden. Dat is een bijzondere bekommernis voor ons. Daarom moeten we dit goed monitoren en samen met de betrokkenen actief bekijken wat de gevolgen zijn op hun financiële toestand, maar ook op de transparantie van het systeem. Willen jullie alstublieft gebruik maken van de tijd die er nog is om hier rond een armoedetoets te organiseren? Dat is een vraag die ik al herhaaldelijk gesteld heb en bij deze nog eens stel.

Minister Jo Vandeurzen: U weet dat er een grondige evaluatie op komst is. Het is zonder meer duidelijk dat het systeem wellicht op een aantal punten nog wat bijsturing verdient, maar het zou natuurlijk niet correct zijn als ik niet zeggen dat dit de stand van de regelgeving is. In de volgende twee maanden is het niet waarschijnlijk dat er initiatief zal worden genomen om de regelgeving bij te sturen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de middelen voor de diensten ondersteuningsplan – 919 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Onlangs schreven de diensten ondersteuningsplan (DOP) u aan over het terugschroeven van de middelen van de DOP's. Hierin uitten zij hun bezorgdheid omdat, in tegenstelling tot de aanbeveling van de taskforce, geadviseerd was dat eind 2019 niet recurrent in hun uitbreidingsmiddelen voorzien zou worden. Dit betekent concreet dat zij dit jaar nog 22 voltijdsequivalenten zullen moeten ontslaan.

De DOP's leveren nochtans goed werk. Zo bleek uit mijn eerdere parlementaire vragen, waarbij ik de cijfers van 2016 en 2017 opvroeg, dat zij veel meer doen met de hulp van andere diensten en dat de ondersteuningsplannen worden goedgekeurd. Daarnaast wordt bij de DOP's het proces van vraagverheldering gevolgd.

Hierdoor wordt de vraag van personen met een beperking veel beter gepeild, en kan beter worden bekeken welke zorg er juist nodig is. Uit een schriftelijke vraag van mij in november 2018 bleek dat een validering van de vraagverhelderingsmethodiek van de Diensten Maatschappelijk Werk (DMW's), die eerder was aangekondigd, door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) nog niet voltooid was. In de praktijk werken de DMW's ook vaker met een checklist waarin de zorg kan worden aangeduid, in plaats van aan vraagverheldering te doen.

Is de bezorgdheid van de DOP's terecht? Over welke middelen beschikten de DOP's tot nu toe en wat zijn de middelen waarover zij zullen beschikken na 2019? Komt de huidige werking van de DOP's in het gedrang als het over het aantal op te stellen ondersteuningsplannen en het personeel gaat?

Wat is het aandeel in het aantal opgeleverde ondersteuningsplannen van de DOP's? Wat is het gevolg voor de continuïteit van het opstellen van ondersteuningsplannen indien de uitbreidingsmiddelen zouden verdwijnen?

Hebt u, als het over de procedure van vraagverheldering gaat, zicht op de ondersteuningsplannen van de DOP's die niet meteen leiden tot een persoonsvolgend budget (PVB) maar tot een andere vorm van hulp, zoals bijvoorbeeld rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH)?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De DOP's waren tot november 2016 samen erkend voor 20.792 begeleidingen. Door de opstart van de persoonsvolgende financiering (PVF) op 1 januari 2017 hebben zij vanaf 1 november 2016 een tijdelijke verhoging van hun erkenningscapaciteit gekregen, naar een gezamenlijke capaciteit van 27.958 begeleidingen. Zo kunnen zij het hoofd bieden aan een te verwachten piek aan aanvragen voor het opstellen van een ondersteuningsplan.

Bij de opstart van de PVF werd een tijdelijke toename van het aantal vragen naar begeleiding door een DOP verwacht. De DOP's waren in de opstartperiode van de PVF immers de enige instantie waarnaar het VAPH, indien nodig of gewenst, kon doorverwijzen om personen met een handicap en hun gezin te helpen bij het verhelderen van hun vraag in het kader van een aanvraag voor een PVB.

In het kader van de flankerende maatregelen voor de PVF werden er voor 2017 en 2018 daarom tijdelijk extra middelen toegekend aan de DOP's. Voor 2019 werden de bijkomende middelen op vraag van de DOP's eenmalig verlengd. Zo kon de investering die was gebeurd in het opleiden en inwerken van de nieuwe DOP-medewerkers nog een jaar extra renderen.

Aan de DOP's werd vanaf het begin duidelijk gecommuniceerd dat het om een eenmalige tijdelijke verhoging op jaarbasis ging. Omdat er geen recurrente middelen werden voorzien, kan momenteel ook geen engagement genomen worden voor de volgende jaren. Het is aan de volgende regering om te beslissen of de uitbreiding van deze diensten wordt omgezet van een tijdelijke naar een definitieve uitbreiding.

Wel wordt een regeling uitgewerkt zodat de DOP's nu nog niet moeten overgaan tot het ontslaan van medewerkers vooraleer deze beslissing, die in het najaar 2019 volgt, definitief genomen is door de volgende regering. Door ook in 2020 eventueel nog kort de hogere capaciteit te subsidiëren, kan immers de waarborg gegeven worden voor het sociaal passief. Er is dus ruimte om het debat in alle rust te voeren.

In 2018 werden 3631 ondersteuningsplannen PVB ingediend waarvan 30,5 procent via de DOP's, 48 procent met hulp van een dienst maatschappelijk werk,

9,5 procent met andere hulp zoals familie of gebruikersorganisaties en 12 procent zonder hulp.

Indien de eenmalige middelen niet verder gecontinueerd zouden worden, blijft de recurrente capaciteit behouden op 20.792 begeleidingen. Indien de tijdelijke middelen definitief gemaakt zouden worden, stijgt het aantal recurrent erkende begeleidingen naar 27.958 begeleidingen.

Op dit moment is het onmogelijk de impact op het verwerken van vragen naar hulp bij het opstellen van een ondersteuningsplan PVB in te schatten. Het VAPH heeft de voorbije periode immers geïnvesteerd in het voorzien in diverse mogelijkheden tot hulp bij het opstellen van een ondersteuningsplan: subsidie voor gebruikersorganisaties; ontwikkeling van een tool die personen zal toelaten zonder professionele hulp een kwaliteitsvol proces van vraagverheldering te doorlopen, en deze tool wordt begin april gelanceerd; faciliteren van de ondersteuning die door de diensten maatschappelijk werk kan worden geboden; subsidie van de DOP.

Het valt te verwachten dat een aantal cliënten ook gebruik zullen maken van de laagdrempelige tool en dat de verhoudingen tussen de diverse vormen van hulp bij opmaak van een ondersteuningsplan nog zullen evolueren.

Een evaluatie van de mate waarin cliënten zich richten tot de diensten ondersteuningsplan, de diensten maatschappelijk werk of de gebruikersorganisaties en de impact die de introductie van de tool zal hebben, wordt voorbereid.

Om de begeleiding door de diensten maatschappelijk werk, die een aanzienlijk aandeel van de ondersteuningsplannen mee helpen opmaken, te kunnen blijven verzekeren, wordt op termijn een structurele vergoeding van de diensten beoogd. Naar aanleiding van deze beleidsintentie werd door de leden van het raadgevend comité van het VAPH gevraagd om ook de tijdelijke bijkomende middelen van de DOP recurrent te maken.

De vraag van het raadgevend comité en de DOP's om de tijdelijke middelen vanaf 2020 recurrent te maken, werd onderzocht. Momenteel heeft het VAPH echter geen recurrente overschotten in 2019 en is er, met het aflopen van de lopende regeerperiode, nog geen zicht op uitbreidingsbeleid voor 2020. Zoals gezegd, hebben we het VAPH gevraagd om duidelijk te communiceren dat de DOP's geen maatregelen moeten nemen die gericht zijn op het aflopen, maar dat ze verzekerd zijn van de nodige financiering, ongeacht de beslissing die de regering in de tweede helft van het jaar zal nemen.

Rekening houdend met de onzekerheid over de eventuele uitbreidingsgolf vanaf 2020, kan er geen structureel engagement worden opgenomen in 2020.

Daarom heeft het VAPH een brief gestuurd naar de DOP's met de boodschap dat, als de volgende Vlaamse Regering vooralsnog zou beslissen om de uitbreiding stop te zetten, de periode van vooropzeg van de betrokken personeelsleden gefinancierd wordt, ook als die periode na 1 januari 2020 valt. Uiteraard zal de vraag naar een structurele uitbreiding van de middelen DOP's worden opgenomen met de volgende bevoegde minister.

Uit cijfers van de DOP's zelf blijkt dat ongeveer de helft van de cliëntprocessen die gefaciliteerd worden door de DOP's, louter resulteren in een krachtgericht ondersteuningsplan, waarbij kansen en mogelijkheden ingezet worden uit de eerste vier concentrische cirkels.

Tine van der Vloet (N-VA): Er wordt wel onderzocht of de tijdelijke middelen eventueel recurrent kunnen worden, maar dat zal niet voor onmiddellijk zijn.

– Bert Moyaers treedt als voorzitter op.

Als ik het goed heb begrepen, dan maakt de dienst maatschappelijk werk ook ondersteuningsplannen op, en die zou wel recurrente middelen krijgen. Dat is toch wel een verschil. Het is jammer dat ze niet op dezelfde manier worden behandeld, want zij doen intussen hetzelfde werk. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Ook niet voor de dienst maatschappelijk werk? Ik dacht dat er voor hen wel recurrente middelen waren voorzien.

Minister Jo Vandeurzen: Dat is zeker nog niet beslist.

Tine van der Vloet (N-VA): Oké dan.

U zegt dat er een regeling wordt uitgewerkt, maar kunt u dat nog meer verduidelijken?

U zegt dat er nog geen ontslagen moeten vallen, maar zij moeten het toch een beetje kunnen inschatten want zij moeten mensen in vooropzeg plaatsen.

Als er ondersteuningsplannen voor minderjarigen komen en als men hiervoor ook aanklopt bij de diensten ondersteuningsplan, gaan ze het dan met dezelfde middelen moeten kunnen redden?

Ik hoorde dat zij nu toch ook al heel wat wachtlijsten hebben. Als ze daar dan de minderjarigen nog bij moeten nemen met dezelfde middelen, wil ik u vragen hoe zij dat dan juist moeten gaan doen. Als we in de cijfers, die u ook aanhaalt, zien dat de helft van de cliënten met de eerste vier cirkels nog verder kan, zien we toch ook dat zij goed werk leveren, dat zij niet altijd naar een budget toe geleid moeten worden. Dat is toch een groot pluspunt, denk ik, dat er verder gekeken wordt in hun omgeving. Dat is natuurlijk ook de bedoeling. Het is toch wel belangrijk dat die werking voortgezet kan worden. Maar daarom is er ook de vraag richting de minderjarigen. Hoe gaan we die er nog tussen passen? Wat is dan juist de regeling die nu uitgewerkt wordt?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Ik wil mij heel graag aansluiten bij de vraag om uitleg van collega van der Vloet. Minister, u hebt in uw antwoord ook aangegeven wat de meeste collega's hier ook wel onderschrijven, namelijk dat deze diensten, die relatief nieuw zijn in ons landschap, er toch vrij snel in geslaagd zijn om een heel gespecialiseerde en sterke manier van werken op te bouwen, en dat in de bijna 21.000 begeleidingen die zij tot stand gebracht hebben en waarbij ze echt wel doen wat wij vooropgesteld hebben toen we het hadden over de invoering van de persoonsvolgende financiering, namelijk kijken naar het netwerk van een persoon met een handicap: wat zijn zijn krachten, wat zijn zijn mogelijkheden, en waar moeten wij als overheid of als gespecialiseerde zorg aan tegemoet komen?

Het was natuurlijk even schrikken toen we vernamen dat die ongerustheid er was. Ik vind het goed dat u nu doet wat u kunt. Het is natuurlijk een moeilijke periode in dit verkiezingsjaar, met een aantal wissels van de wacht. U zegt dat die duidelijkheid er is voor 2019, dat is een nodige eerste stap. Niemand moet daar opzeg krijgen, het kan allemaal wel doorgaan. Dan is het vooral van belang om te gaan kijken hoe we die heel specifieke ervaring en expertise die er nu is bij de DOP-medewerkers (dienst ondersteuningsplan), kunnen blijven garanderen. Daar deel ik voor een stuk de mening van collega van der Vloet: als het telkens met een verlenging van een jaar is, bestaat het gevaar dat je sterke medewerkers verliest. Dat is niet handicapspecifiek, dat is gewoon eigen aan de mens, en eigen aan het zoeken naar wat zekerheid.

Ik begrijp heel goed dat u zegt dat we 2019 gaan garanderen, en dat u dan gaat waarborgen tot waar u kunt, zodat de nieuwe minister in de overgangperiode gaat moeten doen wat u gedaan hebt, namelijk jaar na jaar na jaar die middelen voorzien. Dat is ook onze vraag aan die nieuwe minister, omdat we vinden dat de DOP's goed werk leveren, omdat we vinden dat de expertise die daar opgebouwd is op onze vraag – want die diensten zijn op ons of op uw verzoek in het kader van die omslag naar de vraaggestuurde financiering in het leven geroepen – daar ook kan blijven. Ik vind het dus positief, maar eigenlijk ook evident dat daar geen ontslagen gaan vallen, dat daar niemand in opzeg moet gaan, en dat we die begeleidingen kunnen blijven voorzien.

Dat neemt niet weg dat ik het zeer positief vind dat we echt die tool gaan installeren. Er komt een tool die mensen die dat willen en kunnen, zelf de mogelijkheid gaat geven om dat eigen ondersteuningsplan te maken. Hoe meer mensen dat willen en kunnen, des te beter. Dat neemt misschien de druk bij de DOP's wat weg, maar het neemt niet weg dat ze toch wel de nodige zekerheid moeten krijgen om hun rol te blijven vervullen in het landschap van personen met een handicap. De vraagverheldering zoals we ze opgesteld hebben, is daar heel belangrijk.

Ik vond dus een aantal hoopgevende signalen in uw antwoord. Maar tegelijkertijd blijft de situatie op dit moment zo dat we voor een stuk afhankelijk zijn van de volgende persoon die op uw stoel zal zitten.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): In dezelfde lijn denk ik dat we het erover eens zijn dat de DOP's een belangrijke taak verrichten, en niet enkel uit vraagverheldering. Als je naar hun cijfers kijkt, slagen ze er ook in om een aantal mensen terecht door te verwijzen met een persoonsvolgend budget, maar ook voor veel mensen op een andere manier de zorg georganiseerd te krijgen. Ik denk dat zij een belangrijke taak doen, en dat investeren in de DOP's een belangrijk sluitstuk is van het geheel van persoonsvolgende financiering.

Ik heb de ongeruste diensten ook ontvangen, en ik heb te horen gekregen dat zij zich zorgen maken: zij zouden effectief heel wat mensen moeten ontslaan. Daarbij werd aangegeven dat het niet enkel om de mensen gaat die er het laatst zijn bijgekomen. Als je moet afslanken, kan het ook gaan om mensen met ettelijke jaren anciënniteit. Het lijkt me belangrijk dat we het engagement aangaan dat er wordt voorzien in een sociaal passief, ongeacht de impact van eventuele ontslagen door de volgende regering. En het is ook belangrijk dat ze kunnen voortdoen, dat er duidelijkheid is en dat die overbrugging mogelijk is.

Het belangrijkste punt is misschien nog het feit dat ze een verhoging hebben gekregen om de piek op te vangen. Er was dus een reële nood om verder te gaan. Vandaag horen we echter dat die piek nog niet weg is, integendeel: er is nog steeds een heel hoge werkdruk. Er komt inderdaad een tool, en dat zal al dan niet een impact hebben. Dat valt nog te bezien.

We moeten de financiering van die begeleidende diensten – de DOP's, maar ook de bijstandsorganisaties en andere begeleidende diensten – afstemmen op de reële noden. Via een soort van monitoring kunnen we daar dan een beter zicht op krijgen. Maar het mag niet afhangen van ad-hocbeslissingen of van het al dan niet vinden van budgetten. We moeten vermijden dat het huidige scenario zich herhaalt. Dan kunnen we daar, op een structurele manier, de correcte financiering tegenoverzetten voor het belangrijke werk dat ze doen.

Minister Jo Vandeuren: Ik heb niet het gevoel dat we iets tegenstrijdigs hebben gezegd. Ik herinner me nog dat ik enige overtuigingskracht nodig had om die DOP's te installeren. We hebben een kort geheugen, maar dat was een

moment waarop er nogal wat discussie ontstond over de vraag of je nog een nieuwe voorziening moet installeren.

Maar ik deel wel jullie analyse: ze leveren natuurlijk enorm veel verdienstelijk werk, en ze hebben ook heel wat ervaring opgebouwd. Ik heb het gevoel dat men bij de evaluatie van de PVF – die natuurlijk iets zal zeggen over de toeleidingsmethode, dat ligt voor de hand – ook een uitspraak moet doen over de positionering van diegenen die helpen bij de ondersteuning en bij de opmaak van de ondersteuningsplannen, en in dit geval ook van de DOP's.

Ik heb het VAPH dan ook gezegd dat we niet het risico mogen lopen dat we mensen met moeizaam opgebouwde ervaring zomaar laten vertrekken. Dat is belangrijk. Laat ons ten minste iedereen geruststellen dat de nieuwe regering dat debat in alle rust kan voeren, en dat men bij de opmaak van de begroting 2020 ook een aantal keuzes kan maken.

Het kan natuurlijk niet blijven duren dat we eenmalige middelen bijeenharken; op een bepaald moment moeten we een keuze maken. Mevrouw Van der Vloet heeft gelijk als ze zegt dat je dat ook kunt doen in het kader van PVF voor minderjarigen. Maar we gaan die DOP's uiteraard ook ontvangen, en we gaan ook luisteren naar hun visie op de toekomst.

Ik kan mij ook voorstellen dat sommige mensen zullen zeggen dat er nog wel andere sectoren zijn die zich richten op de mogelijkheden rond levensperspectieven, sociale krachten, sociale cohesie en het herstel van sociale netwerken. Het gaat dan wel niet om precies hetzelfde, maar het gaat om dezelfde ideeën over het ondersteunen van mensen. Dat is een beweging waarop we in deze legislatuur heel sterk hebben ingezet, al was het maar vanuit de redenering dat vermaatschappelijking betekent dat mensen daarin moeten kunnen worden ondersteund.

Het hebben van een sociaal netwerk is absoluut geen evidentie. We mogen er niet van uitgaan dat iedereen dat zomaar heeft. Daar is, wat mij betreft, nog een breder debat mogelijk. Laten we een context creëren waarin men dat debat kan organiseren in al zijn specificiteit – ik denk aan de specifieke ontwikkelingen in de gehandicaptenzorg, maar het kan ook breder gaan.

We gaan ze dus ook ontvangen, maar ik ga er ook van uit dat jullie collectief geheugen en jullie ervaringen in de commissie er mee voor kunnen zorgen dat de rest van het jaar de nodige opvolging er komt.

Tine van der Vloet (N-VA): Het is natuurlijk zeer goed dat die tool er komt. Maar die zal niet voor iedereen weggelegd zijn. We gaan inderdaad moeten bekijken of dat een impact zal hebben. Ik denk ook niet dat we die tool helemaal kunnen vergelijken met de werking van de DOP's. Zij doen natuurlijk meer: zij gaan met heel de context aan tafel zitten, en ze kijken veel verder dan de vraag.

Het is op zich goed dat die tool er komt, maar laten we de werking van de DOP's inderdaad ook behouden, net als hun expertise. Maar ik hoor dat u de DOP's ook zelf gaat ontvangen, en dat is positief. U kunt dan zelf ook volop naar hun positieve verhalen luisteren. Hopelijk kunnen we daar in de volgende legislatuur dan wel recurrente middelen aan besteden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitkering van winsten in woonzorgcentra – 926 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bert Moyaers

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, het thema van deze vraag heeft de laatste dagen niet aan actualiteitswaarde ingeboet. Op zaterdag 16 maart, maandag 18 maart en dinsdag 19 maart verschenen in de media berichten over de redenen waarom recent door u, de Zorginspectie en het agentschap vijftien woonzorgcentra onder verstrengd toezicht werden geplaatst. Dat was terecht, als ik in de media lees wat de redenen daarvoor waren. Zo zou bijvoorbeeld de zorg onbehoorlijk zijn, met afwezigheid van verplegend personeel op bepaalde uren, zou het eten onvoldoende kwalitatief zijn of zouden er infrastructurele problemen zijn.

Veertien van de vijftien woonzorgcentra die onder verhoogd toezicht zijn geplaatst, zijn commerciële woonzorgcentra. En zonder afbreuk te doen aan de inspanningen van de vele commerciële woon- en zorgcentra die goed werk leveren, lijkt in dit segment van de residentiële ouderenzorg toch een aandachtige kwaliteitscontrole wenselijk en opportuun.

Minister, u liet zich in een interview ontvallen dat er in het kader van minstens één bedrijf een onderzoek zou plaatsvinden rond het doorschuiven van gelden naar al dan niet direct aan de vzw gelinkte structuren en/of koepelstructuren, teneinde toch winstuitkeringen te kunnen doen.

Klopt de berichtgeving dat u vermoedens hebt dat sommige bedrijven achter de woonzorgcentra die nu onder verstrengd toezicht zijn geplaatst, via tussenconstructies of andere constructies onverantwoorde financiële operaties hebben opgezet, met het oog op winstuitkeringen, en zo de kwaliteit van de zorgverlening in het gedrang hebben gebracht, wat we absoluut niet kunnen toestaan? Zo ja, welke stappen hebt u of de inspectie ter zake genomen? Welke stappen zult u of de inspectie of het agentschap nog nemen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, er zijn veel persberichten verschenen in navolging van het vrijgeven van de lijst van woonzorgcentra die door het agentschap onder verscherpt toezicht zijn geplaatst. In geen enkel van die persberichten heb ik echter een uitspraak gedaan dat er volgens ons een vermoeden zou zijn in een dossier met betrekking tot het doorschuiven van gelden naar al dan niet direct aan een vzw gelinkte structuren teneinde winstuitkeringen te kunnen doen. In een Belgabericht van 19 maart jongsleden, met als titel 'Vandeurzen gaat rusthuizen doorlichten', werd wel een interpretatie van de journalist in die zin gegeven: "Vulpia staat ingeschreven als vzw en mag geen winst uitkeren, maar omzeilt dat door grote bedragen door te sluizen naar overkoepelende bedrijven."

Ik kan u bevestigen dat daarvoor tot op vandaag geen enkel feitelijk bewijs werd bezorgd aan het kabinet, noch aan de administratie. Wel heb ik meer dan eens gezegd dat wie denkt in de sector van de woonzorgcentra grote winstmarges te vinden, zich vergist. En wie dat toch direct of indirect ambieert en daarbij rekent op hogere dagprijzen voor bewoners, zal ervaren dat de marktwerking ook in die richting haar werk doet.

Wat ook door mij gecommuniceerd werd, zijn de stappen die we gezet hebben in het kader van het ondertussen op 15 februari 2019 door de Vlaamse Regering

afgekondigde decreet betreffende de woonzorg, met betrekking tot de financiële en bestuurlijke transparantie, die vervat zit in de artikelen 6, 7 en 8. Woonzorgvoorzieningen hebben een maatschappelijke functie, met name de gezondheid en het welzijn van de burgers te behouden, te ondersteunen of waar mogelijk te verbeteren. Om die taak uit te voeren, ontplooiën zij werkzaamheden waarvoor zij deels door middel van collectieve middelen vergoed worden. Zowel hun maatschappelijke opdracht als de wijze waarop zij daarvoor gefinancierd worden, vereist een grote mate van openheid, transparantie en toegankelijkheid. De daarvoor ter beschikking gestelde publieke middelen moeten dan ook efficiënt en effectief aangewend worden.

Goed bestuur betekent dat de overheid hier een proactief beleid voert. Er worden immers heel wat publieke middelen ter beschikking gesteld van organisaties die daarmee zorg en ondersteuning aan kwetsbare mensen aanbieden. De overheid mag verwachten dat de organisaties de toevertrouwde publieke middelen op een zorgvuldige manier inzetten en, gelet op het uitzonderlijke belang van de continuïteit van beschikbaarheid van goede zorg en hulp, ook op financieel vlak een duurzaam beleid voeren.

De overheid heeft met de in het Woonzorgdecreet ingevoegde artikelen uitdrukkelijk ingezet op transparantie en weerbaarheid van de gesubsidieerde voorzieningen op financieel en bestuurlijk vlak. Een financiële soliditeit én professionele organisatie zijn onontbeerlijk om de zorgcontinuïteit te kunnen verzekeren.

In het decreet wordt dan ook de koppeling gemaakt tussen de erkenning en bestaande verplichtingen en vervolgens een aantal bijkomende maatregelen opgelegd inzake bestuurlijke en financiële weerbaarheid en transparantie.

Inhoudelijk zijn de nieuwe maatregelen onder te brengen in vijf grote hoofdthema's: een administratief basisdossier weerbaarheid, maatregelen rond boekhouding en 'revisorale' controle, maatregelen rond de structuur en de organisatie, maatregelen die zorgen voor de nodige bestuurlijke en financiële transparantie en maatregelen rond een goed beleid.

Het soort en het aantal van deze maatregelen die op een concrete woonzorgvoorziening of vereniging van toepassing zullen zijn, zijn afhankelijk van de grootte en of het verbonden zijn met andere rechtspersonen. De maatregelen ter bevordering van de financiële en bestuurlijke weerbaarheid en transparantie zullen van toepassing zijn op alle initiatiefnemers van woonzorgvoorzieningen en verenigingen. Zo worden zowel de social profit, de profit als de overheid gevat. Bij het van kracht worden van dit decreet zullen zij ook verplicht worden belangrijke strategische beslissingen tijdig mee te delen aan de overheid.

De woonzorgvoorzieningen, waaronder de woonzorgcentra, worden in de mogelijkheid gesteld om een eigen vermogen op te bouwen. Ze zijn daarom op het vlak van financieringsstromen van publieke middelen transparant naar alle betrokken actoren. In overleg met de sector zullen richtlijnen worden bepaald voor een transparante sectorspecifieke boekhouding, met respect voor de diversiteit in juridische organisatiestatuten en de hieraan gekoppelde wettelijke kaders. Daarnaast kan de Vlaamse Regering ook nog bepaalde rapporteringsverplichtingen opleggen. Dit kadert in de transparantie inzake financieringsstromen van publieke middelen. In het kader van de financiële benchmark tussen de woonzorgcentra wordt immers gestreefd naar maximale vergelijkbare cijfers die op het niveau van de voorziening beschikbaar zijn. Het gaat hier concreet over de rapporteringsverplichtingen die toelaten om de wooncomponent, de leefcomponent en de zorgcomponent boekhoudkundig te bepalen, over rapporteringsverplichtingen die gaan over de verantwoording van de aanwending van subsidies en over bepaalde aspecten van een analytische boekhouding binnen de

bestaande wettelijke rapporteringssystemen. Aan de hand van deze analytische boekhouding zouden de kosten en opbrengsten bijvoorbeeld kunnen worden opgesplitst per activiteitscentrum en binnen deze activiteitscentra volgens de vanuit de Vlaamse overheid verleende subsidie en andere ontvangsten.

Zoals bekend voorziet de begroting 2019 een uitbreiding van de personele middelen voor de Zorginspectie met onder andere als doel om meer financiële expertise te verwerven op het vlak van transparante boekhouding en de controle ervan. Het Toezichtdecreet laat het toezicht toe op de correcte besteding van de financiële middelen.

Verder heb ik ook de opdracht gegeven om een wetenschappelijk onderzoek in te stellen, geleid door de Universiteit Gent, naar de transparante boekhouding voor de woonzorgcentra, zodat het onderscheid tussen zorgkost, meerkost en loonkost duidelijk blijkt. Het eindrapport van dit onderzoek wordt normaal gezien in de maand april opgeleverd.

Jan Bertels (sp-a): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Er zijn een aantal goede elementen in het Woonzorgdecreet met betrekking tot openbaarheid, transparantie van publieke financiën, zorggeld en financiële weerbaarheid. Daar moeten we verder mee gaan. Ook met het goed bestuur en het proactief beleid van de overheid, zoals u het genoemd hebt, moeten we verder gaan. Het is een goede zaak dat er bij de Zorginspectie een aantal financieel inspecteurs kunnen worden aangeworven om de transparantie van de boekhouding en het toezicht te kunnen intensifiëren. Ik hoop dat dat snel in de praktijk kan worden gebracht. Dat moeten we absoluut doen.

Minister, ik heb nog een heel concrete vraag naar aanleiding van wat u zei over proactief beleid. We worden nu spijtig genoeg geconfronteerd met een rusthuis in Grimbergen dat failliet gegaan is, waarbij er nu heel positieve acties zijn van de werknemers, het agentschap Zorg en Gezondheid en zelfs het OCMW, om te proberen de bewoners die binnen de week weg moeten, nog even te helpen. Dat is een heel goede zaak. Die uitbaters zijn blijkbaar met de noorderzon vertrokken. Wordt er in dergelijke situaties nog toegekeken op wat er met de publieke financiën in het recente verleden gebeurd is en hoe het zorggeld besteed is?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik wil aansluiten op dat laatste punt. Als je in een marktwerking zit, kunnen er faillissementen gebeuren. Hier krijgen ouderen dan de boodschap dat ze binnen tien dagen moeten verhuizen, wat heel onmenselijk lijkt. Ik vraag me af wat er is voorzien vanuit de Vlaamse overheid in dergelijke situaties.

Zijn er draaiboeken of afspraken om te zorgen dat die ouderen niet op straat komen te staan, maar dat er op een zo menswaardig mogelijke manier een overdracht kan gebeuren, waarbij ook wordt geprobeerd bepaalde ouderen samen te houden?

Ik heb gelezen dat er geen verband zou zijn tussen de sluiting en het verscherpt toezicht. Ik vind het wel opmerkelijk dat het faillissement net na de bekendmaking van het verscherpt toezicht is aangevraagd. Misschien is er juridisch geen een-op-eenverband, maar ik vermoed dat er wel een relatie tussen de twee feiten is. Ik zou willen weten vanaf wanneer een voorziening onder verscherpt toezicht met een potentiële sluiting tot gevolg komt te staan. Dit kan het gevolg zijn indien de gebreken niet worden bijgestuurd. Welke procedure volgt de Vlaamse overheid ten aanzien van de bewoners nog voor er eventueel een beslissing over een sluiting komt? Wordt nagegaan of die mensen geïnformeerd zijn, hierbij worden betrokken, hun rechten kennen en dergelijke?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Voorzitter, ik denk dat het buiten kijf staat dat wie ondermaatse zorg verleent, moet worden aangepakt. Ik denk dat de overheid volledig de taak heeft over die kwaliteit te waken. Zoals daarnet al is aangehaald, is dit echter niet eigen aan de commerciële sector. We hebben al verhalen gehoord over het filmen en opsluiten van dementerenden in openbare voorzieningen. We mogen ons niet altijd toespitsen op de problemen in de commerciële woonzorgcentra.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Mijnheer Bertels, ik dank u voor uw vraag om uitleg. Ik heb vorige week een actuele vraag in dezelfde richting ingediend, maar die is ten gevolge van de twee actualiteitsdebatten weggefallen.

Minister, ik zou dit een beetje breder willen opentrekken. Ik heb die vijftien rusthuizen eens tegen het licht gehouden op basis van de informatie die tot onze beschikking is gesteld. Ik heb de artikels gelezen, maar het gaat om veel meer dan enkel de mogelijke doorsluizing van winst. U hebt dit ondertussen rechtgezet en u hebt dat ook nooit zelf gesuggereerd. Het gaat om gebrekkige hygiëne en gebrekkig toezicht. Sommige mensen bleven daar uren of halve dagen verstoken van zorgtoezicht. Er waren ook infrastructuurproblemen.

Ik heb de indruk dat we soms nog te reactief optreden. Blijkbaar staan op die lijst een aantal recidivisten die eigenlijk al heel lang op een grijze of zwarte lijst staan, maar er toch langdurig mee weggelaten. Ik heb al eerder gesteld dat het niet volstaat te wachten tot er echt ongelukken gebeuren. Misschien moeten we niet enkel naar 'naming and shaming' gaan, maar naar de bredere cultuur kijken.

Tijdens het hele traject in verband met het Woonzorgdecreet hebt u goede overlegmomenten met de koepels gehad. De sector moet die cultuur van kwaliteitsborging heel hoog in het vaandel dragen. Voor mijn part moeten de verschillende koepels hun leden daar voortdurend op aanspreken. Als we moeten wachten tot individuele instellingen zo zwaar over de schreef gaan dat het in de kranten komt, is het eigenlijk al veel te laat.

Ik sluit me aan bij de bezorgdheid om de recente casus. Mensen dreigen in de kou te staan en dat zijn zaken die de koepels als organisaties van tientallen en soms honderden instellingen zouden moeten kunnen opvangen. Ze zouden een buffersysteem moeten hebben en ze zouden heel snel tot pragmatische oplossingen moeten kunnen komen. Dit is een pleidooi om, samen met de koepels en met het belangrijk instrument van het Woonzorgdecreet dat u nu in handen hebt, voor een sectorbrede verantwoordelijkheid te gaan. U moet gaan voor een cultuur die er, zoals in andere zorgsectoren meer en meer ingang vindt, voor zorgt dat de hele sector goed naar buiten kan komen en niet het slachtoffer wordt van een paar rotte appels die de reputatie van de hele mand dreigen te bederven.

Tot slot kijk ik uit naar de studie, want voor mijn fractie is het heel belangrijk dat de middelen die we in zorg investeren, een-op-een naar zorg gaan. Ik heb hierover al eerder vragen gesteld. Ik heb begrepen dat de studie eind april 2019 zal worden opgeleverd en ik kijk uit naar de resultaten.

Minister Jo Vandeurzen: Dit is een fundamenteel en breed debat, maar ik wil nog enkele observaties maken.

Mijnheer Persyn, ik kan u volgen. Er staan nu een aantal instellingen onder verhoogd toezicht. Die actie is er maar gekomen nadat we dat duidelijk met de koepels hadden afgesproken. Zij steunen het initiatief. Ik heb daar ook naar

verwezen in mijn communiqué. We moeten ons wel realiseren dat de koepels niet representatief zijn voor alle woonzorgcentra in Vlaanderen. Een aantal grote groepen zijn lid van de commerciële koepel, maar een aantal kleinere commerciële initiatieven zijn nog niet aangesloten. Dat is een van de moeilijkheden. Er is geen gebrek aan goede wil bij de koepels, maar ze kunnen ook niet zeggen dat ze in contact staan met alle erkende woonzorgcentra in Vlaanderen. Dat is een observatie.

Het verhaal van de koepels is er een van het creëren van goodwill, van het aanscherpen en het stimuleren om te gaan voor kwaliteit. Dat doet natuurlijk geen afbreuk aan het feit dat we ook optreden.

Mevrouw Van den Brandt, er bestaat regelgeving die de mechanismes bepaalt bij een faillissement. Die dateert niet van deze legislatuur, maar bestaat al vrij lang. *(Opmerkingen van Elke Van den Brandt)*

Dat zou goed kunnen.

In die regelgeving is voorzien dat een rechtbank of curator ervoor moet zorgen dat er contact is met het agentschap Zorg en Gezondheid. Het is ook opgenomen dat de lokale overheid, het OCMW, wordt gevraagd om mee te zorgen voor de continuïteit van de zorg. Dat gebeurt in Grimbergen zeer actief door het OCMW. Onze administratie heeft hen daarvoor uitdrukkelijk bedankt.

Ik ben het ermee eens dat het bij diegene die op de lijst staan, niet gaat over financiële kwesties op zich maar over de kwaliteit. Dat is de indicatie die aanleiding geeft tot het plaatsen op de lijst. Ons nieuw Woonzorgdecreet heeft meer expliciete verwachtingen met betrekking tot zorgcontinuïteit en financiële weerbaarheid. Dat decreet is nog niet in werking. Onze Zorginspectie kijkt naar RSZ-achterstanden en dergelijke om na te gaan wat er zich afspeelt. Wat u zegt, is wel delicaat. Wat gebeurt er als er echte problemen zijn met de kwaliteit of als er knipperlichten aangaan? Een voorziening wordt dan uitgenodigd om remediëringsplannen te maken. Woonzorgcentra die in financiële groepen zitten, zullen over financiële kwesties vaak zeggen dat ze in een groter geheel zitten en dat we dus niet zo ongerust moeten zijn over de individuele cijfers. Als u zegt dat we daar de bewoners over moeten informeren, dan is dat zeer delicaat. We moeten alles op alles zetten dat aan de zorgcontinuïteit, financiële weerbaarheid en kwaliteitseisen wordt voldaan door de erkende organisaties. Ik vind het niet zo evident om op een bepaald moment rechtstreeks naar de bewoners te gaan, terwijl de organisatie zelf al het mogelijke doet om bijvoorbeeld mee te werken aan remediëringsplannen. Er zitten zeker zaken in die te maken hebben met consultatie van de bewonersraad. De verslagen van de Zorginspectie zijn ook publiek. We gaan geleidelijk aan naar een actieve openbaarheid van bestuur. Er zijn dus zeker initiatieven, maar ik vind niet dat we ons zomaar rechtstreeks tot de bewoners kunnen richten.

In het concrete geval in Grimbergen is het verschijnen op de lijst niet de oorzaak van het probleem. Er zit een financieel debacle achter, als ik dat zo mag zeggen. Het is natuurlijk ook geen toeval dat er bij wie in financieel moeilijk vaarwater zit, knipperlichten komen op het vlak van kwaliteit van de dienstverlening. Daar zal allicht een verband tussen zijn. Het is echter niet zo dat het verschijnen op de lijst als gevolg heeft dat men in de problemen geraakt.

Dat lijkt mij in dit geval niet juist te zijn. Het is in ieder geval niet de informatie waarover ik beschik.

Het voorval zegt ons wel dat we daar zeer alert voor moeten zijn en dat we ons daarop moeten organiseren. Ik ben de eerste om te zeggen dat we niet iedereen over dezelfde kam moeten scheren. Maar je kunt er niet omheen dat er toch

aanleiding toe is om verscherpt toezicht uit te oefenen. Dat is ook de reden waarom ik het heb gedaan. De overheid moet duidelijk zijn. Als de kwaliteit en de integriteit van de bewoners in gevaar komen, zal de overheid niet aarzelen om op te treden.

Ik ga ervan uit dat het een zeer preventieve werking heeft, dat iedereen dat weet, en dat, mocht men denken dat men daaraan kan ontsnappen, dat niet zal lukken.

Ik denk dat ik met u het gevoel deel dat we hierin kort op de bal moeten spelen en alert moeten zijn. Waar we kunnen, moeten we proactief signalen capteren en mensen dan ook uitnodigen om duidelijkheid te geven over de remediëringsplannen die zij voorstellen.

Jan Bertels (sp-a): Minister, één, ik denk effectief dat het draaiboek in Grimbergen goed heeft gewerkt. Chapeau voor de medewerkers die daar zorg verlenen. Het OCMW en het agentschap werken daaraan mee. Het werkt goed. Dat mag ook worden gezegd. Het draaiboek is er en het werkt. Het is spijtig dat het moet werken, maar in dit geval werkt het.

Twee, de zorg moet overal goed zijn, welke bestuursvorm er ook is. De zorg moet goed zijn en de kwaliteit moet worden geleverd. Minister, ik ben het volledig met u eens: als de kwaliteit in het gevaar komt of niet wordt geleverd, dan moet er toezicht zijn, desnoods verhoogd toezicht, zodat de kwaliteitsnormen worden afgedwongen. We mogen daar niet op toegeven.

Drie, u hebt het al gezegd in uw eerste antwoord: de ouderenzorgsector mag geen winstsector zijn. U zei dat men moet beseffen dat er daar niet veel winstmarges te rapen zijn. We moeten erop blijven toezien dat de zorg kwalitatief wordt verleend en dat het zorggeld, de publieke financiën, naar zorg gaan. We moeten daarbij kijken naar de opsplitsing tussen vastgoed en zorg, in verschillende bestuursvormen. Die marktwerking moet, als die er al moet zijn, een gecontroleerde marktwerking zijn. Vanuit de overheid moeten we absoluut controle blijven houden op de publieke financiën en ook op de rest.

Minister, u hebt het even aangehaald: we moeten dat soms proactief doen. We moeten dat installeren, bijvoorbeeld met betrekking tot het vastgoed in de zorg. Ik verwijs daarbij naar de studie. We moeten dat ook doen om te vermijden dat sommige minder bonafide of malafide uitbaters proberen, naar aanleiding van het verhoogd toezicht en de verstrengde kwaliteitscontrole, nog snel hun vergunningen of de bedden die vergund zijn te verkopen aan anderen om daar geld uit te slaan ten koste van de zorgbehoevende ouderen. Dat kunnen we niet toestaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, en aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over participatietoelagen voor Brusselse kinderen in het Nederlandstalig onderwijs – 929 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bert Moyaers

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, iedereen weet dat het Groeipakket van start is gegaan en dat dat betekent dat een aantal zaken veranderen.

Los van het debat over het Groeipakket, was het de bedoeling om alles rond studietoelagen en participatietoelagen te integreren in de voormalige kinderbijslag, om op die manier te automatiseren. Dat is een positief luik. Op andere zaken hebben we dan weer kritiek gehad. Maar dat integreren vinden we positief omdat mensen dan automatisch hun rechten krijgen toegekend.

In Vlaanderen is dat ook zo van toepassing. Brussel is een geval apart omdat Brussel door de zesde staatshervorming een eigen kinderbijslagsysteem zal hebben. Dat betekent dat een aantal van die zaken waarvoor Brussel dan weer niet bevoegd is, zoals de studietoelage, op een andere manier tot bij de Brusselse kinderen moet komen. Want we willen uiteraard niet dat hun rechten worden ingeperkt. In dat geval zou het trouwens ook niet voorbij de Raad van State geraken.

Er is daarvoor een oplossing gevonden. Dat betekent dat de Brusselse ouders voor de participatietoelage zelf een aanvraag kunnen doen. Vorige week kregen de ouders met kinderen in het Nederlandstalige onderwijs in Brussel via hun school een uitnodiging om dat ook te doen. In die uitnodiging stond waar ze het kunnen aanvragen.

Op zich is het geen moeilijke procedure. Het is het invullen van een online-formulier, maar ouders moeten die mail wel hebben gelezen. Iedereen weet dat je redelijk wat mails van een school krijgt en dat je dus weleens eentje durft te missen. Het vraagt actie van de ouders. Het vraagt ook een administratieve geletterdheid om het in te vullen. Waarom is het niet mogelijk om dit te automatiseren? Het gaat over kinderen die in het Nederlandstalig onderwijs zitten in Brussel. De overheid heeft die gegevens. Minister Crevits weet welke kinderen zijn ingeschreven in het onderwijs in Brussel. Het lijkt me beter om er dan ook een vanzelfsprekend recht aan toe te kennen, net zoals het recht in Vlaanderen automatisch wordt toegekend.

Minister, worden er pistes onderzocht om dit mogelijk te maken? Ik vrees immers dat er een uitval van een groep ouders zal zijn. Wilt u onderzoeken of dit kan worden geautomatiseerd?

Minister, hoe zult u die mensen die hun aanvraag niet doen, opvangen? Hoe gaat u de 'non-take-up' van het recht herstellen? Eén e-mail sturen naar ouders is uiteraard onvoldoende om alle mensen hun recht te doen opnemen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, ik wil eerst even ingaan op een aantal van de uitgangspunten die worden geschetst.

Het Groeipakket is natuurlijk een nieuw gegeven in Vlaanderen en niet alles is al even goed bekend. De schooltoelagen, en niet de studietoelagen, zijn effectief geïntegreerd in het Groeipakket, net als de selectieve participatietoelagen.

Alle kinderen die gebruikmaken van het door de Vlaamse Gemeenschap erkend gefinancierd of gesubsidieerd onderwijs, zijn een doelgroep voor de kleuter-toeslag. Vanaf het schooljaar 2019-2020 zijn ze ook een doelgroep voor de selectieve participatietoelagen, en dit omvat zeker ook de Brusselse kinderen.

Het uitgangsprincipe van het Groeipakket is altijd geweest dat de rechten automatisch worden toegekend. Voor de participatietoelagen, namelijk de kinderopvangtoelagen, de kleutertoelagen en de schooltoeslag, is dit uitgangsprincipe ook van toepassing zowel voor kinderen in Vlaanderen als voor kinderen die buiten Vlaanderen wonen maar gebruikmaken van de kinderopvang of het onderwijs georganiseerd door de Vlaamse Gemeenschap.

Er is absoluut geen sprake van dat er in Brussel een aanvraag moet gebeuren voor de participatietoelagen in het algemeen en de kleutertoeslag of schooltoeslag in het bijzonder. Dit is ook zo in januari gecommuniceerd naar de Brusselse gezinnen, in samenwerking tussen Kind en Gezin en de diensten van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, bij de opstart van het Groeipakket. Er zijn toen 50.000 brochures in verband met de participatietoeslag in Brussel verspreid door de Vlaamse Gemeenschapscommissie via de Nederlandstalige scholen naar de kleuters en de leerlingen in het lager en secundair onderwijs.

In die brochure is duidelijk opgenomen dat gezinnen de toeslag op de snelste manier ontvangen door een Vlaamse uitbeter van het Groeipakket te kiezen via de website www.participatietoelagen.be, een onderdeel van de website www.groeipakket.be. Dat is ook logisch. Als er een uitbetalingsactor het dossier kan opstarten voor er effectief een toeslag moet worden uitbetaald, zal een eerste uitbetaling van de kinderopvangtoeslag, kleutertoeslag of selectieve participatietoeslag, vlotter verlopen omdat alle gegevens al beschikbaar zijn.

Maar de door de Kind en Gezin en Onderwijs opgestelde en verspreide brochure bevat letterlijk de volgende passage: "Maak je geen keuze? Geen probleem. Je krijgt automatisch het geld waar je recht op hebt. De kinderopvang of school zal de informatie van je kind doorgeven aan het Groeipakket. De publieke uitbeter FONS zal de betalingen al starten. Ze contacteren je dan om toch een uitbeter te kiezen. Kies je nog altijd geen uitbeter? Dan blijf je automatisch aangesloten bij de publieke uitbeter FONS."

Hiermee wordt aan de burger duidelijk gemaakt dat Kind en Gezin zijn kadaster van het Groeipakket zal kruisen met de databanken van Onderwijs en de kinderopvang, om zo aan maximale rechtentoekeening te kunnen doen. Dit kanaal zal iets trager werken, omdat een dossier dan pas kan worden opgestart nadat de inschrijving in de school of de deelname aan kinderopvang effectief heeft plaatsgevonden.

Als er echter berichten werden verspreid dat een aanvraag absoluut noodzakelijk is, dan kloppen die niet. Misschien kunnen de betrokken scholen hun communicatie corrigeren, gebaseerd op de informatie die te vinden is in de informatiebrochure over de participatietoelagen die ook terug te vinden is op de website.

Omdat de participatietoelagen gericht zijn op deze participatie en de uitbetalingsactoren geen gegevens ontvangen inzake aanmelding, zullen enkel kinderen die effectief deelnemen aan het onderwijs, recht hebben op de betrokken participatietoelagen.

Deze regel geldt zowel voor de kinderen in Vlaanderen als daarbuiten. Er zijn voor de kleutertoeslag wel uitzonderingen op de effectieve deelname voorzien voor kinderen die door ziekte niet of niet voldoende aanwezig kunnen zijn in het onderwijs.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik ben aangenaam verrast door uw antwoord.

Ik ben hier niet onbeleefd mijn mail aan het checken. Ik bekijk de mail die ik zelf als ouder met een kind in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel ook gekregen heb. Ik wou nog eens zien wat erin stond. Ik heb het blijkbaar verkeerd begrepen, net zoals vele ouders die me ook gecontacteerd hebben. Er staat het volgende. Gezinnen die in Vlaanderen wonen, krijgen de kleutertoeslag automatisch. Voor kleuters die niet in Vlaanderen wonen, moeten de ouders deze toeslag zelf aanvragen. Ouders kunnen dat eenvoudig doen via een website.

Er zit misschien een verschil op de communicatieverspreiding. Ik ben blij dat het toch automatisch gebeurt, ook als mensen daar niet spontaan op reageren. Mijn vraag is opgehelderd.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik wil ook mijn opluchting delen. Bij de berekening van het groeipakket is men uitgegaan van een heel brede take-up van de toelagen. Als daar een kink in de kabel zou komen, met name in Brussel, zou dat heel vervelend zijn. Uw antwoord is bijzonder verhelderend, minister.

De vraag is nu: vanwaar komt dat verhaal? Kunnen we de communicatie daarrond finetunen?

We lopen het risico dat sommige mensen deze vergadering niet actief volgen of de notulen niet lezen. Ik heb me laten vertellen dat er zulke mensen zijn. *(Gelach)*

Als zo'n ballonnetje wordt opgelaten – het is niet omdat wij het er niet mee eens zijn, dat het niet zo is – gaat dat gedeeltelijk een eigen leven leiden. Minister, bent u bereid om op korte termijn een signaal te geven naar het Nederlandstalig onderwijs en naar de kinderopvangcentra om dit uit te klaren?

Elke Van den Brandt (Groen): Het gaat dus om de website myfamily.be. Ik vermoed dat het eigenlijk een manier is van een van de uitbetalingsinstellingen om via de school...

Ik had ook begrepen dat dit van de Vlaamse overheid kwam via mijn school, en dat ik dat moest doen, maar het is bijna een manier om leerlingen te rekruteren via de scholen. Dat moet misschien worden nagegaan. Dat is niet enkel foute communicatie, dat is eigenlijk misleidende communicatie.

Minister Jo Vandeuren: Ik zal laten checken waar dat vandaan komt. Als dat onjuist blijkt te zijn, moeten we dat corrigeren uiteraard. Het is niet de eerste keer en het zal ook niet de laatste keer zijn dat er iets wordt gecommuniceerd en dat dat zijn eigen leven gaat leiden, terwijl de waarheid genuanceerder is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de richtlijn met praktijkadviezen ter preventie van suïcide bij ouderen – 946 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bert Moyaers

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Zelfdoding en depressie zijn veel voorkomende fenomenen bij ouderen, suïcide vooral bij mannen ouder dan 75 jaar. De praktijkadviezen die werden ontworpen door het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) zijn gericht aan alle zorg- en hulpverleners die bij ouderen over de vloer komen, ik denk aan gezinshulp, thuisverpleging en huisartsen. De richtlijn wijst op een aantal signalen die erop wijzen dat de oudere zelfdoding overweegt.

Er werden naast de richtlijn ook e-modules ontwikkeld voor zorg- en hulpverleners. Op welke wijze zullen hulp- en zorgverleners worden gemotiveerd om hiermee aan de slag te gaan?

Bij zelfdoding van alle leeftijdscategorieën is het belangrijk om de signalen te herkennen. Worden er ook richtlijnen ontworpen voor andere doelgroepen? Ik denk bijvoorbeeld aan leraren als het gaat over jongeren die met zelfmoordgedachten kampen; ik denk aan mensen op de werkvloer.

Er zijn heel wat organisaties die aan de sensibilisering rond suïcide werken. Wordt met hen samengewerkt rond concrete acties om bijvoorbeeld grote groepen van mensen te informeren over de signalen die mensen met zelfmoordgedachten uitsturen?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Bij de ontwikkeling van de richtlijn werden de verschillende doelgroepen betrokken, zowel met het oog op het afstemmen van de inhoud op de concrete praktijk als met het oog op de implementatie. Daarnaast werd de e-tool door een panel uit het werkveld getest, ook hier om er zeker van te zijn dat de tool voldoende aansluit op de concrete praktijk.

Bij de lancering van de richtlijn vorige week donderdag werd er hierover ook gecommuniceerd via artikels in verschillende media gericht op de beoogde doelgroepen.

Daarnaast koppelen we de richtlijn terug naar de sector via het overleg dat we hebben met de residentiële ouderenzorg, de diensten maatschappelijk werk en de diensten gezinszorg. We zullen de richtlijn ook bespreken met de Vlaamse Ouderenraad.

Deelname aan de e-tool wordt gestimuleerd door het voorzien van een accreditering of certificering voor de deelnemers.

De e-tool en de richtlijn worden ook geïntegreerd in de vormingen van de suïcidepreventiewerkers van de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's), die overal in Vlaanderen vorming aanbieden aan professionelen in de zorg, waaronder ook de ouderenzorg.

Het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) zal het gebruik van de tool verder opvolgen. Indien blijkt dat er onvoldoende gebruik van gemaakt wordt, zullen bijkomende initiatieven genomen worden om het meer bekend te maken.

De multidisciplinaire richtlijn voor detectie en behandeling van suïcidaliteit, die in maart 2017 werd gelanceerd, omvat adviezen voor volwassenen en jongeren. De nieuwe tool die nu gelanceerd werd, is een aanvulling op de bestaande richtlijn, omdat in de praktijk bleek dat voor ouderen een bijkomende richtlijn wenselijk was. De richtlijn voor ouderen richt zich specifiek op professionelen in de zorg.

In het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie zijn ook strategieën en acties voorzien die zich richten op andere intermediairs zoals scholen, jeugdwerkers, mensen op de werkvloer ... Die vragen een andere benadering dan professionelen in de zorg. Er werden algemene richtlijnen ontwikkeld voor het omgaan met signalen van suïcidaliteit en hoe men hierop moet reageren. Daarnaast is er ook een ruim vormingsaanbod voor deze doelgroepen dat verzorgd wordt door de suïcidepreventiewerkers van de cgg's en het Centrum ter Preventie van Zelfdoding (CPZ). Jaarlijks worden duizenden intermediairs gevormd en ondersteund.

Het klopt dat heel wat organisaties zich inzetten om te sensibiliseren rond zelfmoord. Of we concreet samenwerken, zouden we van organisatie tot organisatie moeten bekijken. Dit neemt niet weg dat het VLESP vorig jaar een sensibiliseringssessie rond zelfmoord voor het grote publiek heeft ontwikkeld, in samenwerking met de organisaties met terreinwerking zoals het CPZ en de suïcidepreventiewerking van de cgg's. Bij de ontwikkeling en evaluatie werd ook het effect van die sessies op de deelnemers onderzocht, zowel op het vlak van de positieve effecten – zoals het verbeteren van hun kennis en handelingsbekwaamheid –, maar zeker ook op het vlak van mogelijke negatieve effecten, en dan met name het verhogen van de hopeloosheid van de deelnemers, wat het risico op suïcidaal

gedrag kan verhogen. Door de positieve resultaten wordt deze sessie nu door het CPZ en de suïcidepreventiewerkers van de cgg's geïmplementeerd en gegeven.

Dit aanbod is gericht op het algemene publiek, weliswaar met de focus op volwassenen, en kan aangevraagd worden door lokale besturen, socioculturele organisaties, dienstencentra ... Het is cruciaal dat er voor alle doelgroepen gekozen wordt voor evidencebased methodieken, om te vermijden dat de interventies negatieve effecten hebben. Dat risico is wel degelijk aanwezig bij bijvoorbeeld sensibiliserende acties ten aanzien van het algemene publiek. Het VLESP werd in dezen ook aangesteld als het expertisecentrum om eventueel andere actoren te adviseren en te ondersteunen bij dergelijke initiatieven.

Daarbij wil ik graag nog een ander project vermelden dat we gelanceerd hebben om tegemoet te komen aan de vraag naar 'mental health literacy' voor het algemene publiek. Binnen het 'eerste hulp bij psychische problemen'-project werken verschillende organisaties, zoals patiënten- en familieverenigingen, het VLESP, het Vlaams Instituut Gezond Leven (VIG), Eetexpert, het Steunpunt Geestelijke Gezondheid en de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) samen aan een train-the-traineraanbod in de vorm van een EHBO-cursus. De cursussen zijn gericht op kennis en vaardigheden rond goede zelfzorg om een goede mentale gezondheid te behouden, op het herkennen van psychische problemen en de gepaste eerste reactie, op het doen dalen van het stigma rond psychische problemen en op kennis van de beschikbare professionele zorg. Zelfmoord is hierin als thema natuurlijk meegenomen. Het project, waarvoor we 200.000 euro hebben voorzien, wordt getrokken door Zorgnet-Icuro en loopt nog tot het einde van dit jaar.

De doelstelling van het project is een op Vlaamse schaal exploiteerbaar, duurzaam en kwaliteitsvol cursusaanbod 'eerste hulp bij psychische problemen' uit te werken dat de mentalegezonderheidswijsheid of 'mental health literacy' van de deelnemers aantoonbaar verhoogt.

Na de projectontwikkeling en de positie-evaluatie moet de uitrol van dit cursusaanbod op Vlaamse schaal toelaten de kennis van psychische problemen en de bijbehorende vaardigheden om gepast te reageren bij een aanzienlijk gedeelte van de Vlaamse bevolking te verhogen.

Tot slot wil ik nog even melden dat beide acties naadloos aansluiten bij de ambities in het ontwerp van decreet betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod dat het Vlaams Parlement morgen hopelijk zal goedkeuren. In het ontwerp van decreet staat immers onder meer deze functie centraal: "de bevordering van de geestelijke gezondheidscompetenties met het oog op het verbeteren van de kennis over geestelijke gezondheid, psychische aandoeningen en behandelingen die voor die aandoeningen bestaan, evenals het versterken van vaardigheden met betrekking tot zelfzorg, weerbaarheid en het zoeken van niet-professionele en professionele hulp". Dat gaat dus ook over zelfmoord. Daarenboven kan deze actie zowel op het niveau van het individu als op het niveau van de populatie gericht worden ingezet.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) levert heel goed werk en zorgt voor wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen, maar dit moet natuurlijk wel doordringen op het terrein. Ik merk dat er nog altijd onvoldoende kennis is. Recent zijn in de media heel wat organisaties verschenen, zoals Tout Bien – Okidoki, die heel wat praktische tips geven en acties ondernemen. Ik zou het VLESP graag met die kleine organisaties zien samenwerken om effectief tot bij de mensen te geraken en om de richtlijn door middel van concrete acties in de praktijk om te zetten.

Metten is weten. Ik denk dat een goede opvolging noodzakelijk is. U hebt zelf verklaard dat zal worden geëvalueerd of hier voldoende gebruik van wordt gemaakt. Ik denk dat dit de juiste werkwijze is. Indien we een richtlijn ontwikkelen waar slechts een handvol hulpverleners gebruik van maken, schiet die richtlijn natuurlijk haar doel voorbij.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik zou uw antwoord uiteraard nog eens in detail moeten nalezen, maar we moeten ons er rekenschap van geven dat we zelf een verschuiving in de ouderenzorg van meer residentiële voorzieningen naar meer thuiszorg hebben gewild. Dat betekent dat we de problematiek van de mentale gezondheid en de problemen die hiermee gepaard gaan, op scherp hebben gezet.

In de context van een residentiële voorziening staan de deuren bij wijze van spreken open. Daar loopt personeel binnen en de signalen in verband met mentale problemen zullen wellicht sneller worden opgemerkt. De structuren zullen, al is het maar omdat de huisarts over de vloer komt, sneller in werking kunnen worden gezet. De inzichten die uit dit project volgen, zullen daar sneller worden toegepast.

Achter de gesloten deuren en de gesloten gordijnen in Vlaanderen zitten soms mensen in diepe problemen. Dat is een algemeen maatschappelijk gegeven dat in de groep waarover we hier praten zeker nog scherper wordt gesteld. We moeten er absoluut aandacht voor hebben bij mensen in een ambulante setting rekening te houden met dit gegeven. In de toekomst zal daar immers het zwaartepunt van de zorg komen te liggen.

Mevrouw Saeys, u had het in uw vraagstelling heel specifiek over actieve zelfdoding of zelfmoord.

Wat mij opvalt in de problematiek van mentale problemen bij ouderen, is dat heel wat mensen op een gegeven moment wegwijnen en stoppen met bijvoorbeeld te eten en te drinken, en op die manier een heel passieve manier van zelfdoding gaan toepassen, die pas heel laat wordt vastgesteld. Dan spreekt men over een extreem geval van verwaarlozing enzovoort, terwijl de onderliggende problematiek heel vaak een heel diepe depressie en mentale problemen zijn. En dus heb je te maken met een verkapt, niet-gedetecteerde vorm van zelfdoding. Het lijkt mij nuttig om daar bij projecten en dergelijke ook waakzaam voor te zijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De hele vermaatschappelijking van de geestelijke gezondheidszorg is er natuurlijk op gericht om veel meer in te zetten op de nulle, eerste en ambulante vormen van geestelijke gezondheidszorg. Als er organisaties zijn die zich op het terrein van de suïcidepreventie willen engageren, is dat natuurlijk altijd een opportuniteit, maar men moet dan natuurlijk ook bereid zijn om in een groter geheel mee te functioneren. Dat is vaak het debat. Het suïcidepreventiebeleid in Vlaanderen heeft niet de reputatie dat het internationaal niet tot de 'state of the art' zou behoren. We moeten dus proberen om iedereen die daar energie in wil stoppen en die daarrond wil mobiliseren, als een kans te zien om onze acties te versterken.

Mijnheer Van Malderen, door de eerstelijnszones veel meer te expliciteren, en door de manier waarop in de eerste lijn op een geïntegreerde manier kan worden gewerkt, hoop ik dat signalen die te maken hebben met eenzaamheid, verwaarlozing en de link naar de nodige ondersteuning en zorg, in een buurt en in een eerstelijnszone sterker kunnen worden opgenomen.

Alleszins, de verbinding leggen tussen welzijnsaspecten en zorgaspecten en tussen individuele ondersteuning en de strijd tegen eenzaamheid en het versterken van de sociale cohesie, dat is natuurlijk de onderliggende gedachte waarom die ontwikkeling ook wordt ingezet. Ik hoop dat u dat volgende week in het plenaire debat misschien toch kunt goedkeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.